

8ο ECOFILM ΣΤΗ ΡΟΔΟ

Φωνές ποιητικές που μπορούν να φέρουν τη ρήξη

ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΤΟΥ, ΛΟΥΚΙΑ ΡΙΚΑΚΗ

Τέλειωσε με επιτυχία την περασμένη Κυριακή το 8ο Eco-films στη Ρόδο. Το φετινό πρόγραμμα ήταν, ως συνήθως, πλούσιο και πολυποίκιλο. Περιλάμβανε 132 ταινίες από ολόκληρο τον κόσμο, οι οποίες παρουσιάζαν οικολογικούς και πολιτικοκοινωνικούς προβληματισμούς ευαίσθητων δημιουργών από όλο τον κόσμο. Παρουσιάστηκαν επίσης το μνημειώδες (σε σημασία αλλά και διάρκεια) ντοκιμαντέρ του Λουί Μαλ «Η Ινδία φάντασμα» και δυο φιλμ του Βέρνερ Χέρτζογκ με θέματα ελληνικά: «Οι τελευταίες λέξεις» (ένας κρητικός λυράρης στη Σπιναλόγκα) και το «Σημεία Ζωής», πάνω σε μια νουβέλα του Achim von Arnim, που περιγράφει την ιστορία ενός στρατιώτη στη διάρκεια του επταετούς γαλλογερμανικού πολέμου και που ο σκηνοθέτης την μετέφερε χρονικά στη διάρκεια του Β παγκόσμιου πολέμου. Ξχωριστή στιγμή ήταν τα «Μέγαρα» του Τσεμπερόπουλου, γυρισμένο πριν από 35 χρόνια, που θύμισε την καταστροφή που υπέστη ο ελαιώνας των Μεγάρων και η μετατροπή της Δ. Αττικής σε ανεξέλεγκτη βιομηχανική ζώνη με τεράστια ρυπογόνια. Πολύ ενδιαφέρον στοιχείο του φεστιβάλ ο - πιο έντονος φέτος από κάθε άλλη χρονιά - τονισμός της αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης του πολιτικού, κοινωνικού και οικολογικού στοιχείου και ο αισθητικός προβληματισμός των ταινιών. Η καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ, σκηνοθέτρια Λουκία Ρικάκη, απάντησε σε μερικές ερωτήσεις της «Εποχής».

Μαρώ Τριανταφύλλου

Μετά από 8 χρόνια το Ecofilm έχει πια αποκτήσει ένα ιδιαίτερο, διακριτό χαρακτήρα ανάμεσα στα «αδελφάκια» του ανά τον κόσμο. Ποιος είναι, κατ' εσάς, αυτός ο χαρακτήρας;

Το μεγάλο άβαντάζ του φεστιβάλ είναι ότι δεν μπορείς εύκολα να εντοπίσεις αυτόν το χαρακτήρα. Είναι μια πλατφόρμα που φιλοξενεί μεγάλο μέρος της σκέψης και των προβληματισμών ανήσυχων σύγχρονων δημιουργών, ευαίσθητων πολιτικά και καλλιτεχνικά και με ακτιβιστικές διαθέσεις. Στις ταινίες τους καταθέτουν τις ανησυχίες τους για τον κόσμο, για την κοινωνική, πολιτική και ηθική μας συμπεριφορά. Όλα αυτά, δηλαδή, που απασχολούν έναν οικολογικώς σκεπτόμενο άνθρωπο. Έτσι κι αλλιώς, τα περισσότερα «πράσινα» κόμματα των ευρωπαϊκών βουλών, μοιραία αντιμετωπίζουν όλο το φάσμα των κοινωνικών αιτημάτων από την πράσινη οπτική, μια εναλλακτική οπτική που έχει να κάνει με την αειφόρο ανάπτυξη κτλ. Αλλά δεν μπορούμε βεβαίως να μιλάμε για αειφόρο ανάπτυξη χωρίς να συνυπολογίζουμε όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Κάθε μας πράξη έχει ένα αποτέλεσμα και όλα συνδέονται με τον κοινωνικό ιστό, άρα δεν μπορεί να είναι κανείς παγιδευμένος σε μια αλυσίδα καταναλωτικών δανείων για εφήμερο πλούτο και υπερκατανάλωση άχρηστων και ευτελών πραγμάτων και ξαφνικά να επιδεικνύει μεγάλο ενδιαφέρον για την επιβίωση ενός πολύ σπάνιου φυτού υπό εξαφάνιση. Αυτό έχει έναν παραλογισμό. Εμείς, λοιπόν, προσπαθούμε στην πλατιά θεματική που βάζουμε σκοπίμα, να δεξιομαστε αυτήν την αλυσίδα, πόσο βαθιά συνδεδεμένα είναι όλα αυτά. Οι περισσότερες ταινίες δεν σερβίζουν συμπεράσματα, θέτουν ένα ερώτημα, πράγμα που κατά τη γνώμη μου είναι η αληθινή ουσία της τέχνης: να θέτει καίριες ερωτήσεις την κατάλληλη στιγμή. Μόνο έτσι, σαν ερέθισμα, μπορεί να λειτουργήσει η τέχνη και πολύ περισσότερο ένα φεστιβάλ που ενώνει καλλιτεχνικές φωνές με πολιτικό στίγμα. Έτσι ο πολίτης μπορεί να θελήσει να αλλάξει τη συμπεριφορά του, να γίνει πιο μαχητικός

γι' ό,τι συμβαίνει γύρω του Γι' αυτό νιώθω ότι οφείλουμε να εξαντλούμε την περιέργειά μας και να ανακαλύπτουμε νέες φωνές.

Οι ταινίες αυτές θα φτάσουν ποτέ στις κινηματογραφικές αίθουσες; Υπάρχει πιθανότητα να «σπάσουν» τα στεγανά των κυκλωμάτων διανομής ή να τις δούμε στην τηλεόραση;

Υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν εξαιρετικές δουλειές, ευαίσθητες, τολμηρές, αλλά έτσι όπως είναι παγιδευμένο το κύκλωμα διανομής δεν τους δίνει διεξοδο. Πολύ λιγότερο οι ταινίες

δράσεις του κοινού που παρακολουθήσε τις ταινίες; Προσωπικά έβλεπα προσήλωση και συμμετοχή...

Το κοινό εκπαιδεύεται σιγά-σιγά. Μαθαίνει να παρακολουθεί και συλλαμβάνει και τα μηνύματα και την καλλιτεχνική αξία των ταινιών. Μιλώντας τους σκηνοθέτες, γίνεται διάλογος και μάλιστα σοβαρός, με ερωτήσεις πολιτικά καίριες, αιχμηρές και απαιτητικές. Οι σκηνοθέτες αναγκάζονται να σκεφτούν και να δώσουν απαντήσεις, που, με τη σειρά τους, θέτουν ζητήματα για περαιτέρω συζητήσεις. Το κοινό διαμορφώνεται, αρκεί το πρόβλημα που τίθεται, η θέση από την οποία το πραγματεύεται ένας καλλιτέχνης, όσα θέλει να εκφράσει, να δίνονται με σεβασμό σ' αυτό το κοινό, να αφήνουν χώρο σε δικές του σκέψεις και ανακαλύψεις. Και αυτό είναι μια αμφίδρομη διαδικασία εκπαίδευσης.

Οι ταινίες που επιλέγονται για προβολή στο Ecofilm δεν εστιάζονται αποκλειστικά σε ό,τι παραδοσιακά έχουμε κατά νου ως «οικολογικό πρόβλημα». Αντίθετα, βλέπουμε θέματα που αγγίζουν θρησκευτικά ζητήματα, στάσεις ζωής, αισθητικές θεωρίες...

Ναι, υπάρχει μια πιο παραδοσιακή γραφή που απευθύνεται στην τηλεόραση. Αυτή βρίσκει τη διεξοδό της. Αυτό που μας ενδιαφέρει εδώ είναι φωνές που μοναχικές, πιο ποιητικές αλλά εν τέλει πιο ριζοσπαστικές, πιο επαναστατικές, ακριβώς γιατί είναι ποιητικές, βαθιές... από εκεί έρχεται ένας αέρας ανατροπής, δημιουργούν αντιδράσεις, ροή ρήξης...

Είναι ενδιαφέρον ότι περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα ταινίες με θέματα φωτογράφων και τη δουλειά τους. Αυτό δείχνει και ένα θεωρητικό ενδια-

τους παίζονται στην τηλεόραση, αν και υπάρχουν κάποια κανάλια που φιλοξενούν μερικές καλές δουλειές, λίγες κατά τη γνώμη μου. Αυτό που μένει είναι οι κινηματογραφικές λέσχες ή κάποια ειδικές εκδηλώσεις. Αυτός είναι ένας ακόμη λόγος που κάνει τη δουλειά μας στο Φεστιβάλ πιο σημαντική και την ευθύνη μας μεγαλύτερη: όταν οι ταινίες του είδους αυτού εξορίζονται από το υπόλοιπο τοπίο, φεστιβάλ σαν το δικό μας, και υπάρχουν αρκετά σ' όλο τον κόσμο, η δική μας ιδιαιτερότητα είναι τα κλιματογενεργραφικά χαρακτηριστικά μας, δίνουν σ' αυτούς τους καλλιτέχνες βήμα έκφρασης για τις απόψεις τους και τα έργα τους.

Θα θέλατε να σχολιάσετε τις αντι-

φέρον όχι μόνο για το θέμα, το παρατηρούμενο, ας το πω έτσι, αλλά και για τον παρατηρητή κι ακόμα περισσότερο για την αλληλεπίδραση του ζεύγους παρατηρητής-παρατηρούμενο;

Έχει να κάνει και με προσωπικά ενδιαφέροντα. Στην προσωπική μου κινηματογραφία έχω μια εμμονή με το ανθρώπινο σώμα μέσα στο τοπίο. Αυτά τα θέματα πάλι κινούν την έμπνευσή μας, μας τροφοδοτούν με τόσο διαφορετικά πράγματα, με νέες ιδέες, εκκινούν διαλόγους, πλουτίζουν τη δουλειά όλων μας... Νιώθω την ανάγκη, και ως οργανώτρια επίσης που τα είδα και τα αγάπησα, να τα μοιραστώ με τους άλλους.

Αυθαία και βραβεία

Πραγματοποιήθηκε το περασμένο Σάββατο 28 Ιουνίου, η Τελετή Λήξης και η Απονομή των Βραβείων του 8ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εικαστικών Τεχνών Ρόδου - Ecofilms στο θερινό κινηματογράφο «Ρόδον».

Η κριτική επιτροπή των ταινιών μεγάλου μήκους, αποτελούμενη από τους Χάλα Αλ Αμπντάλα, Μισέλ Φερί και Ανδρέα Θωμόπουλο, απένευσε το Α Βραβείο στην ταινία «Συναυτίσεις στο τέλος του κόσμου» του Βέρνερ Χέρτζογκ (ΗΠΑ-Γερμανία), που μας ταξίδεψε σε ένα οριστικό σημείο του πλανήτη και εκεί μας ένωσε πνευματικά, ψυχικά αλλά και σωματικά με το σύμπαν. Το Β Βραβείο στην ταινία «Υπόσχεση στους νεκρούς: Το ταξίδι της εξορίας του Άριελ Ντόρφμαν» του Πίτερ Ρέμοντ (Καναδάς), μια πολιτική ταινία που ενώνει το παρελθόν με το παρόν και μας προτρέπει να ανηχεύσουμε το αβέβαιο μέλλον. Ειδική μνεία έγινε στην ταινία «Η δίψα μιας πέτρινης θάλασσας» του Βλαντιμίρ Περόβιτς (Μαυροβούνιο).

Η κριτική επιτροπή των ταινιών μεσαίου μήκους, αποτελούμενη από τους Ματθίας Μπέργκιμαν, Δημήτρη Γιατζουζάκη και Σαουάν Νταρούαζα, απένευσε το Α Βραβείο στην ταινία «Παράδεισος: Τρία ταξίδια σ' αυτόν τον κόσμο» της Ελίνα Χιρβόνεν (Φινλανδία) επειδή αντιμετωπίζει το πρόβλημα των λαθρομεταναστών με τον πόνο, τη φτώχεια και την οδύνη που περιέχει, ενοχοποιώντας όλα αυτά τα στοιχεία σε μια κινηματογραφική φόρμα που μοιάζει με ποίημα.

Το Β Βραβείο της κατηγορίας στην ταινία «Πυρηνική Επάνοδος» του Τζάστιν Πέμπερτον (Νέα Ζηλανδία), ο οποίος με διαύγεια και ψυχραιμία, μας δίνει την ευκαιρία να σκεφτούμε ένα πολύπλοκο και αντιφατικό ζήτημα. Ειδική μνεία έγινε στην ταινία «Μαύρος Ποταμός» του Σουρέντρα Μάναν (Ινδία) καθώς και στην ταινία «Ο θεός Μίττε» του Βίζβαντ βαν Γκίνγκελ (Ολλανδία).

Η κριτική επιτροπή των ταινιών μικρού μήκους, αποτελούμενη από τους Μαριάνθη Ηρακλείδου, Φερεντούν Φαριάντ και Γιάννη Σχιζα, αφού σημείωσε την εντυπωσιακή αναβάθμιση των ταινιών μικρού μήκους και τη δημιουργική ώθηση που προσδίδει στις νέες γενιές κινηματογραφιστών, απένευσε το Α Βραβείο στην ταινία «Arpa Aloo Bazaar Becha: Από την οικολογική διαβίωση στην αγορά» του Πάνκατζ Η. Γκούπτα (Ινδία) το Β Βραβείο στην ταινία «Μπέουμπεου» της Σιμόν Ρίτσι (Ιταλία).

Οι ελληνικές βραβευμένες ταινίες

Η κριτική επιτροπή των ελληνικών ταινιών αποτελούμενη από τους Βασίλη Λεοντιάδη, Μαριάνθη Ηρακλείδου και Γιάννη Σχιζα, απένευσε δύο ισότιμα βραβεία συνοδευόμενα από το ποσό των 2.500 ευρώ έκαστο, στις ταινίες «Η στάχτη που μένει» του Νίκου Καβουκίδη και «Cyclown Circus-Ένα τσίρκο στο δρόμο» του Δημήτρη Σφυρη.

Επίσης απονεμήθηκαν δύο τιμητικοί έπαινοι στις ταινίες «Η κούπα» του Γιάννη Βουγιούκα, για την ευρηματική αντιμετώπιση της σχέσης πολίτη και γραφειοκρατίας και στην ταινία «Ερωτικά μαθήματα για επαναστατική δράση» του Νίκου Αλευρά, για την απλότητα με την οποία συνταιριάζει ερωτική χειραφέτηση και κοινωνική αλλαγή.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ρόδου απένευσε τα δύο βραβεία κοινού στις ταινίες «Πόλεμος/Χορός» των Σον Φάιν και Άντρια Νιξ Φάιν (ΗΠΑ) και «Ερωτώ» του Άγγελου Σπάρταλη.

Η Τελετή Λήξης ολοκληρώθηκε με την προβολή της συγκινητικής, προφητικής σημασίας ταινίας των Γιώργου Τσεμπερόπουλου και Σάκη Μανιάτη «Μέγαρα». Μιλώντας για την ταινία του 35 χρόνια αργότερα ο Γιώργος Τσεμπερόπουλος ανέφερε ότι η δύναμή της οφείλεται στους ανθρώπους της. Σ' αυτούς τους ανθρώπους, που μέσα στη δικτατορία ανοίχτηκαν και μίλησαν θαρραλά, με θυμό και με οργή. Σήμερα τα πράγματα είναι πιο εύκολα, αλλά και πιο ύπουλα, είναι πιο δύσκολο να βρεις το θέμα. Το πρόγραμμα προβολών έκλεισε με τις δύο παλιότερες ταινίες του Βέρνερ Χέρτζογκ «Σημεία Ζωής» και «Τελευταίες Λέξεις» γυρισμένες στην Ελλάδα στο τέλος της δεκαετίας του 1960.

Ρέα Κατσανεβάκη